

Exekuce

I v řízení konaném podle ex. řádu musí být exekuční příkaz postihující mzdu nebo jiný obdobný příjem povinného vydán vůči skutečnému plátcí takového příjmu a nikoliv vůči někomu, kdo se plátcem teprve potenciálně může stát.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 4015/2019-134, ze dne 8.1.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M. F., narozené dne XY, bytem XY, zastoupené Mgr. L.J., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice – České správě sociálního zabezpečení se sídlem v P., o zaplacení 201 629 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 15 C 66/2017, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. května 2019, č. j. 15 Co 140/2019-104, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. května 2019, č. j. 15 Co 140/2019-104, se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se žalobou domáhala po žalované zaplacení částky 201 629 Kč. Žalobu odůvodnila zejména tím, že ve věci žalobkyně jakožto oprávněná byla proti povinnému P. J. nařízena exekuce k vymožení pohledávky ve výši 210 000 Kč s úrokem z prodlení a náklady řízení. Soudní exekutor vydal dne 5. 8. 2016 exekuční příkaz č. j. 191 EX 6982/16-14 k provedení exekuce srážkami z důchodu povinného, který byl téhož dne doručen žalované, přičemž žalovaná reagovala přípisem ze dne 8. 8. 2016 tak, že povinný od žalované nepobírá důchod, a proto na základě exekučního příkazu nebyly prováděny žádné srážky. Od 11. 12. 2012 došlo ke zpětnému přiznání invalidního důchodu povinnému, přičemž doplatek invalidního důchodu za období od 11. 12. 2012 do 23. 1. 2017 činil celkem 609 082 Kč a od ledna roku 2017 povinnému náleží invalidní důchod ve výši 14 915 Kč měsíčně. Dne 22. 12. 2016 zaslal soudní exekutor žalované přípis, společně s opětovně doručeným exekučním příkazem ze dne 5. 8. 2016, č. j. 191 EX 6982/16-14, s tím, že trvá na jeho realizaci. I přesto byl dne 2. 1. 2017 doplatek důchodu ve výši 609 082 Kč zaslán povinnému. Počínaje dnem 22. 12. 2016 vůči žalované jakožto plátcí jiného příjmu působily účinky předmětného exekučního příkazu, přičemž žalovaná byla poučena, že od okamžiku doručení exekučního příkazu je povinna provádět srážky. Nejpozději tohoto dne, kdy byl exekuční příkaz doručen žalované podruhé, nastaly jeho účinky a dlužník (povinný P. J.) tak neměl nárok na vyplacení celého doplatku důchodu. V důsledku jednání žalované tak žalobkyni nebylo uhrazeno plnění, jež je předmětem výše zmíněné exekuce.

Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 16. 11. 2018, č. j. 15 C 66/2017-83, řízení v části, ve které se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení částky 59 894 Kč, zastavil (výrok I.), v části, ve které se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení částky 141 735 Kč, žalobu zamítl (výrok II.), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.). Po skutkové stránce uzavřel, že pověřením ze dne 29. 7. 2016, č. j. 55 EXE 793/2016-16, byl vedením exekuce (k vymáhání pohledávky žalobkyně vůči povinnému P. J. na základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 30. 5. 2016, č. j. 5 C 158/2016-29, jímž byla povinnému uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku ve výši 210 000 Kč s příslušenstvím) pověřen soudní exekutor Mgr. J.B., Exekutorský úřad Praha - západ. Soudní exekutor vydal k vymožení pohledávky žalobkyně dne 5. 8.

2016 exekuční příkaz (č. j. 191 EX 6982/16-14) srážkami z příjmů u plátce povinného, v tento den však žalovaná nebyla plátcem žádného příjmu povinného. Žalovaná následně rozhodla o zpětném přiznání důchodu povinnému za období od 11. 12. 2012 do 23. 1. 2017 ve výši 609 082 Kč. Soudní exekutor proto žalovanou dne 22. 12. 2016 vyzval k provedení srážek na základě předmětného exekučního příkazu, což žalovaná neučinila a dne 2. 1. 2017 vyplatila doplatek na důchodu povinnému. Počínaje únorem 2017 provádí žalovaná srážky z důchodu povinného, a to na základě exekučního příkazu vydaného soudním exekutorem dne 23. 1. 2017 pod č. j. 191 EX 6982/16-36. Soud s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1581/2007, uzavřel, že pokud povinný v den vydání exekučního příkazu srážkami ze mzdy (nebo jiného příjmu) u označeného plátce není zaměstnán, zákonné účinky exekučního příkazu srážkami z příjmů povinného nenastanou a exekuce tak není účinná. Pokud má být pohledávka vymáhána srážkami ze mzdy (nebo jiného příjmu) povinného, musí být v takovém případě vydán nový exekuční příkaz, neboť neúčinným exekučním příkazem příjem povinného nebyl a ani nemůže být postižen a z tohoto důvodu exekuce fakticky zanikla. Opakovaným zasláním shodného exekučního příkazu přitom nemohlo dojít k obnovení jeho účinnosti a žalovaná tak vyplatila doplatek důchodu povinnému v lednu 2017 správně, neboť v tu dobu nebyl důchod povinného postižen žádným účinným exekučním příkazem. Námitku žalobkyně, že žalovaná si měla být exekučního řízení vědoma, neshledal soud relevantní, neboť pokud žalované nebyl doručen účinný exekuční příkaz a zároveň jí povinný nesdělil, že je proti němu exekuční řízení vedeno, neměla žalovaná žádný důvod (a ani povinnost) si aktivně zjišťovat, zda je proti povinnému exekuční řízení vedeno a případně se soudního exekutora dotazovat, zda exekuční řízení nadále trvá. Srážky, které pak žalovaná započala provádět únorem 2017, byly prováděny až na základě druhého exekučního příkazu vydaného soudním exekutorem dne 23. 1. 2017 pod č. j. 191 EX 6982/16-36. Vzhledem k tomu, že v průběhu řízení žalobkyně vzala žalobu částečně co do částky 59 894 Kč zpět, soud v této části řízení zastavil.

K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 7. 5. 2019, č. j. 15 Co 140/2019-104, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 141 735 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 44 492 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího právního zástupce (výrok II.). Odvolací soud dospěl k závěru, že v daném případě soud I. stupně při hodnocení usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1581/2007, nerespektoval podstatné odlišnosti exekučního řízení vedeného podle exekučního řádu od vykonávacího řízení vedeného podle části VI. o. s. ř. Uvedl, že exekuce vedená podle exekučního řádu je zahájena podáním návrhu u soudního exekutora a následně běží až do svého skončení buď vymožením povinnosti uložené exekučním titulem, nebo zastavením exekuce, přičemž je prováděna na základě exekučních příkazů vydávaných soudním exekutorem dle jeho uvážení o vhodnosti způsobu provedení exekuce. Toto představuje podstatný rozdíl oproti výkonu rozhodnutí dle části VI. o. s. ř., podle které se exekuce nařizuje pouze pro daný konkrétní způsob jejího provedení a pokud tento způsob nevyhovuje, jako např. v případě nařízení exekuce srážkami ze mzdy vůči označenému plátcovi povinného, který však takovým plátcem není, exekuce vůbec nevznikne. Účinky exekučního příkazu pak mohou zaniknout dvěma způsoby, a to buď zrušením v případě, že podle něj nemá být dále postupováno, nebo jeho označením v oznámení o skončení exekuce. I když označený plátcem jiného příjmu v exekučním příkazu takovým plátcem není, neznamená to zánik exekučního příkazu, ale pouze podnět k jeho zrušení. Pokud se však v mezidobí označený plátcem jiného příjmu tímto plátcem stane, není třeba vydávat nový exekuční příkaz, neboť dosud vydaný a nezrušený exekuční příkaz může být realizován a bylo by pouze formalistickým požadavkem, aby soudní exekutor musel v této situaci vydat nový exekuční příkaz.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítá, že exekuční řád oproti občanskému soudnímu řádu neobsahuje speciální právní úpravu týkající se účinnosti exekučních příkazů, z čehož vyplývá, že závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo

1581/2007, jsou platné i pro exekuční řízení vedené podle exekučního řádu. Pokud by v případě, že v exekučním příkazu označený plátce jiného příjmu jím fakticky není, měl tento plátce povinnost realizovat tento exekuční příkaz v okamžiku, kdy povinnému začne jiný příjem vyplácet, způsobila by tato povinnost v podstatě neřešitelné problémy. Takový plátce by musel evidovat všechny exekuční příkazy, ve kterých byl označen za plátce jiného příjmu a u každé osoby, které by následně příjem přiznal, by musel zkoumat, zda se na ni některý z nich nevztahuje. V případě žalované by se jednalo o stovky až tisíce exekučních příkazů ročně a tato situace by nepochybně vedla i k právní nejistotě o stavu jednotlivých exekucí.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že se zcela ztotožňuje se závěry odvolacího soudu. Exekuční příkaz i jeho právní režim je naprosto odlišný od usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Pokud tedy dojde k situaci, že plátce jiného příjmu označený v exekučním příkazu zrovna plátcem tohoto jiného příjmu není, neznamená to, na rozdíl od usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy a jiných příjmů, jeho zánik. Pokud se tedy plátce jiného příjmu později tímto plátcem skutečně stane, není důvod, jestliže nebyl původní exekuční příkaz zrušen, vydat nový exekuční příkaz se zcela totožnými údaji, pouze s odlišným datem vydání.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. Čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) – dále jen „o. s. ř.“. Nejvyšší soud zjistil, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. Dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu závisí na dovolacím soudem dosud v úplnosti neřešené právní otázce, zda v situaci, kdy je vydán exekuční příkaz k provedení exekuce srážkami z jiných příjmů povinného u plátce, který ovšem v době vydání exekučního příkazu není plátcem tohoto příjmu, ale v mezidobí se jím stane, musí být vydán nový exekuční příkaz postihující tento příjem povinného, nebo srážky z jiného příjmu povinného mohou být realizovány na základě původního nezrušeného exekučního příkazu. Proto dovolací soud přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání žalované je opodstatněné.

Dle ustanovení § 60 zákona č. [120/2001](#) Sb. exekučního řádu – dále jen „ex. řádu“ nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na exekuci srážkami ze mzdy a jiných příjmů přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy.

Dle ustanovení § 282 o. s. ř. v nařízení výkonu rozhodnutí přikáže soud plátcí mzdy, aby po tom, kdy mu bude nařízení výkonu doručeno, prováděl ze mzdy povinného stanovené srážky a nevyplácel sražené částky povinnému (odst. 1). Soud doručí nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a plátcí mzdy. Povinnému a plátcí mzdy je doručí do vlastních rukou (odst. 2). Povinný ztrácí dnem, kdy je plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí nebo usnesení obsahující vyrozumění o nařízení výkonu rozhodnutí (§ 294 odst. 3), právo na vyplacení té části mzdy, která odpovídá stanovené výši srážek (odst. 3).

Dle ustanovení § 292 o. s. ř. jestliže plátce mzdy neprovede ze mzdy povinného srážky řádně a včas, provede-li je v menším než stanoveném rozsahu nebo nevyplatí-li srážky oprávněnému bez odkladu po tom, kdy mu bylo doručeno vyrozumění, že nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci nebo kdy dospěly další měsíční částky mzdy, může oprávněný uplatnit proti plátcí mzdy u soudu právo na vyplacení částek, které měly být ze mzdy povinného sraženy.

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1581/2007, uzavřel, že je-li navrhován výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky srážkami ze mzdy, označí oprávněný v

návruhu toho, vůči komu má povinný nárok na mzdu, popř. jiný příjem (srov. s ustanovením § 261 odst. 1 a § 299 o. s. ř.). To, zda povinný má vůči označenému plátcí skutečně nárok na mzdu nebo jiný příjem, soud při nařízení výkonu rozhodnutí nezkontroluje a vychází z tvrzení oprávněného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Jestliže v den, kdy soud prvního stupně vydal usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, povinný vůči plátcí nárok na mzdu nebo jiný příjem neměl, k postižení předmětu exekuce účinně nedošlo (exekuce „nevznikla“). Naopak platí, že se nařízení výkonu rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 293 odst. 1 o. s. ř. vztahuje i na mzdový nárok povinného vůči každému dalšímu jeho zaměstnavateli nebo jinému plátcí, pokud byl výkon rozhodnutí nařízen účinně (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 2. 1981, Cpj 159/79, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 9-10/1981 pod č. 21, str. 197 /535/ a násl., stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 28. 12. 1986, Cpj 65/86, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 6/1987 pod č. 19).

Z právě uvedeného se v poměrech soudního výkonu rozhodnutí podává, že k postižení mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného nedojde (rozhodnutí, na jehož základě k postižení příjmu mělo dojít je neúčinné), jestliže označený plátcí mzdy nebo jiného obdobného příjmu ve skutečnosti není v den, kdy mělo dojít k postižení mzdy nebo jiného obdobného příjmu, plátcem mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného. Odvolací soud přitom dospěl k závěru, že mezi soudním výkonem rozhodnutí a exekucí podle ex. řádu je natolik zásadní rozdíl, že se toto pravidlo do exekuce konané podle ex. řádu nepřenáší.

Odvolacímu soudu je na místě dát za pravdu, že legislativní termín "přiměřené použití" právního předpisu (jak je užívá ustanovení § 60 ex. řádu) je nutno chápat jako interpretační pravidlo, jehož obsahem je takový postup při použití právního předpisu, při kterém se na právní vztahy aplikují jen některé odpovídající části jiné právní úpravy, jež má být přiměřeně použita; na rozdíl od legislativního termínu "obdobně", které ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu, naznačuje termín "přiměřeně" volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006).

Ustanovení § 282 odst. 1 o. s. ř. ovšem ex. řád nijak nemodifikuje. Z jeho dikce je jednoznačné, že v době, kdy soud vydal rozhodnutí, jímž přikázal plátcí, aby prováděl srážky ze mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, musel být plátcí skutečně plátcem mzdy nebo jiného obdobného příjmu; nestačí, když se plátcem stal později. Nejvyšší soud nemá za to, že by s ohledem na zvláštnosti řízení podle ex. řádu bylo na místě výše uvedené pravidlo pomínout.

Je sice skutečností, že exekutor na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí není limitován exekučním návrhem a může postihnout i jiný majetek povinného, nicméně účinky nařízení soudního výkonu rozhodnutí (tedy nařízení exekuce) má až exekuční příkaz a nikoliv již podání exekučního návrhu (§ 47 odst. 2 ex. řádu), jak nesprávně uvádí odvolací soud. Je-li tento zásadní následek spojen až s vydáním exekučního příkazu, je třeba i v řízení podle ex. řádu trvat na tom, že exekuční příkaz musí být vydán řádně, tedy že je způsobilý vyvolat účinky nařízení exekuce. Proto i v řízení konaném podle ex. řádu musí být exekuční příkaz postihující mzdu nebo jiný obdobný příjem povinného vydán vůči skutečnému plátcí takového příjmu a nikoliv vůči někomu, kdo se plátcem teprve potenciálně může stát. Opačný výklad by mohl vést až ke svévoli soudního exekutora, jenž by předčasně vydával exekuční příkazy postihující budoucí hypotetický příjem povinného u vícero možná budoucích plátců, a to se zachováním pořadí takto předčasného postihu mzdy povinného ve smyslu ustanovení § 280 odst. 3 o. s. ř.

Poukaz odvolacího soudu na skutečnost, že účinky exekučního příkazu zanikají buď jeho zrušením, nebo oznámením o skončení exekuce vymožením, není příhodný za situace, kdy exekuční příkaz účinků ani nenabyl, protože jím došlo k postižení mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, který v době vydání exekučního příkazu ještě neexistoval.

Z výše uvedeného plyne, že odvolacím soudem zdůrazněné odlišnosti mezi řízením o soudní výkon rozhodnutí a řízením podle ex. řádu (fakt, že soudní exekutor má právo volby způsobu vedení exekuce, že má právo zrušit exekuční příkaz) samy o sobě neodůvodňují závěr, že ustanovení § 282 o. s. ř. nemá být v řízení podle ex. řádu aplikováno. Naopak existují důvody plynoucí z ex. řádu (srov. s § 47 odst. 2 ex. řádu), na jejichž základě je třeba uzavřít, že vydá-li exekutor exekuční příkaz postižením mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, ačkoliv v době jeho vydání v něm označený plátce není plátcem mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, nezpůsobuje takový exekuční příkaz účinky nařízení soudního výkonu rozhodnutí (§ 47 odst. 2 ex. řádu), protože dosud neexistuje takto postižený příjem povinného a ani osoba, která by jako plátce byla povinna provádět srážky z tohoto příjmu. Od tohoto pravidla by bylo možné se odchýlit teprve v případě, že by ex. řád stanovil jinak.

Založil-li odvolací soud dovoláním napadený rozsudek na opaku, jeho rozhodnutí neobstojí. Protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud napadený rozsudek podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil (Městskému soudu v Praze) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)